

Dendrokronologisk Laboratorium

NNU rapport 3, 2003

VEJLE AMT

Ødis

17.07.08 Ødis

Haderslev Museum ved Tenna Kristensen.

Undersøgt af Niels Bonde og Orla Hylleberg Eriksen.

NNU j.nr. A8333

Middelalder

Vandmølle (tømmer fra)

76 prøver af *Quercus sp.*, eg, er undersøgt, 68 dateret. En sammenligning af årringskurverne viser, at tre prøver (50860049, 50860519 og 50860759) formentlig stammer fra ét og samme træ (to af prøverne har endog fælles nummerering). Kurverne er sammenregnet til trækurven 50860769. Ligeledes viser sammenligningen af årringskurverne, at to andre prøver (50860209 og 50860619) formentlig også stammer fra ét træ. Kurverne er sammenregnet til trækurven 80860779. I alt er der således 65 træer repræsenteret i den videre undersøgelse. Én prøve (x92) blev fundet uegnet til dendrokronologisk undersøgelse, da den havde for få - og uregelmæssigt dannede årringe. Prøven er bortkastet.

50 af prøverne har splintved bevaret, heraf har 16 barkkant. Af disse kan det påvises, at 3 prøver kommer fra træer, som er fældet forår/tidlig sommer og 13 prøver kommer fra træer, som er fældet i efter vækstsæsonens afslutning.

Årringskurverne fra de daterede prøver kan sammenregnes til en middelkurve på 248 år (5086M001), som dækker perioden 1238-1485.

På grundlag af undersøgelsens resultater kan følgende tolkning fremføres, idet de daterede prøver henføres til 6-10 faser/perioder (se diagram), som spreder sig over knap 150 år. Seks af faserne (1, 2, 5, 6, 8 og 10) markeres tydeligt, mens en nærmere bekræftelse på de øvrige faser samt deres antal kræver en nærmere sammenligning med udgravningsoplysninger.

Fase 1 består af 18 prøver (50860309, 50860019, 50860449, 50860549, 50860649, 50860419, 50860159, 50860749, 50860599, 50860719, 50860299, 50860249, 50860769, 50860689, 50860709, 50860539, 50860529 og 50860369). Antallet af prøver i denne gruppe samt det snævre tidsinterval som fældningstidspunkterne for træerne, som prøverne stammer fra, peger på et større anlægsarbejde. Kan det være anlægsfasen?

Fem prøver stammer fra træer, som er fældet i vinterhalvåret 1340-41. Dette peger på en entydig datering af denne fase til 1341.

Fase 2 består af ni prøver (50860559, 50860239, 50860659, 50860289, 50860499, 50860349, 50860669, 50860639 og 50860329). Prøverne i denne gruppe stammer fra træer, som er fældet ca. 1384.

Fase 3 består af to prøver (50860059 og 50860219). De to prøver stammer fra træer, som er fældet ca. 1388.

Fase 4 består af tre prøver (50860079, 508600119 og 50860169). Prøverne stammer fra træer,

som er fældet ca. 1409.

Fase 5 består af otte prøver (50860109, 50860509, 50860029, 50860469, 50860459, 50860579, 50860189 og 50860399). Prøverne stammer fra træer, hvor det kan beregnes, at de er fældet omkring 1416.

Fase 6 består af fem prøver (50860069, 50860339, 50860039, 50860379 og 50860089). Prøverne stammer fra træer, som er fældet ca. 1437.

Fase 7 består af tre prøver (50860589, 50860779 og 50860229). Prøverne stammer fra træer, hvor det kan beregnes, at de er fældet omkring 1450.

Fase 8 består af fem prøver (50860629, 50860439, 50860319, 50860269 og 50860199). Prøverne stammer fra træer, hvor det kan beregnes, at de er fældet omkring 1465.

Fase 9 består af én prøve (50860149), som stammer fra et træ, der er fældet i vinterhalvåret 1480/81.

Fase 10 består af 11 prøver (50860389, 50860609, 50860129, 50860729, 50860259, 50860279, 50860429, 50860139, 50860699, 50860409 og 50860359). Antallet af prøver i denne gruppe samt de beregnede fældningstidspunkterne for træerne som prøverne stammer fra peger på et større anlægsarbejde.

Én prøve stammer fra et træ, som er fældet i vinterhalvåret 1485-86. Sammenholdt med antallet af prøver i denne fase/gruppe peger det på en datering af denne fase til 1486.

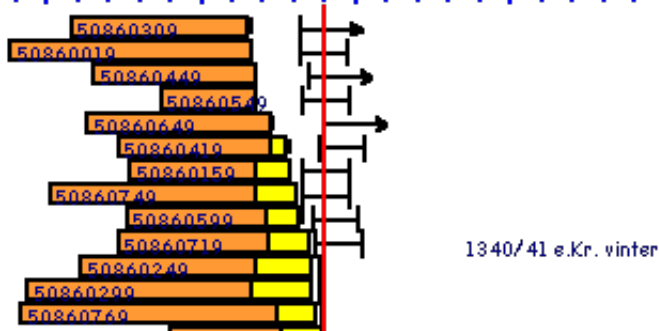
Splintstatistik: 20 -5/+10 år

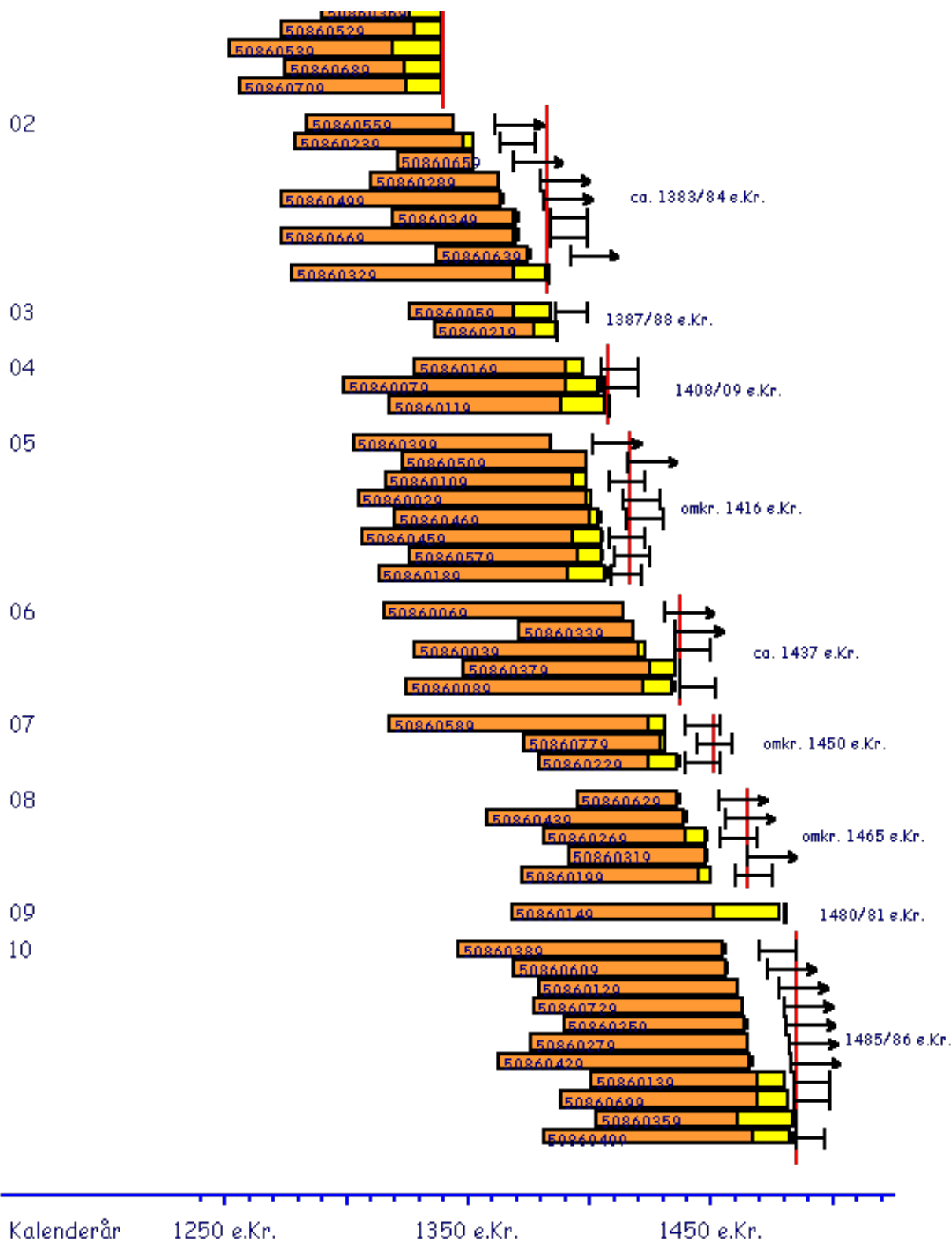
A8333 Ødis - synkroniseringer med referencekurver	
	5086m001
Sjælland, 2i900001	4.99
Øst Jylland, 6m100001	8.06
Vendsyssel - kirker, 81m00003	8.97
Nordjyllandskurven, 8m100002	6.09
Jylland/Fyn, 9m456781	12.98
Slesvig-Holsten, dm100003	7.39
Sydvestskåne, sm000001	7.51
Vest Sverige, sm000012	5.15

Fase/Gruppe

A8333 Ødis - Dateringsdiagram

01

Katalog

A8333 Ødis, Vejle amt - katalog								
Unders. nr.	Beskrivelse	År*	Marv	Splintår*	Slut-ring	Synkron position*	Datering	Bem.
50860019	x15	80	ja	0		1238-1317	1332-47	

50860029	x62	98	ja	3		1305-1402	1414-29	
50860039	x81	97	ja	4		1328-1424	1435-50	
50860049	x97	96	ja	10	bark vf	1242-1337	1338 vinter	**
50860059	x112	60	ja	16		1326-1385	1386-99	
50860069	x219	101	ja	0		1315-1415	after 1431	
50860079	x246	107	ja	15		1299-1405	1406-20	
50860089	x227	111	ja	13		1325-1435	1437-52	**
50860099	x150	78	ja	3			Ikke dateret	
50860109	x164	85	ja	7		1316-1400	1408-23	
50860119	x233	91	ja	20	bark vf	1318-1408	1408 vinter	
50860129	x206	84	ja	0		1379-1462	efter 1478	**
50860139	x23	81	ja	12		1401-1481	1484-99	
50860149	x80	112	ja	28		1368-1479	1480-1	
50860159	x30	54	ja	12		1277-1330	1333-48	**
50860169	x39	71	ja	8		1328-1398	1405-20	
50860179	x114	40	ja	4			Ikke dateret	
50860189	x146	96	ja	17	waldek. sf	1313-1408	1409-21	
50860199	x209	80	ja	6		1372-1451	1460-75	
50860209	x159	49	ja	3		1384-1432	1444-59	
50860219	x42	52	ja	10	waldek. vf	1336-1387	1387 vinter	
50860229	x69	59	ja	13		1379-1437	1439-54	
50860239	x117	75	ja	5		1279-1353	1363-78	**
50860249	x46	77	ja	19	waldek. sf	1261-1337	1338 forår/sommer	**
50860259	x175	77	3-4 cm	0		1389-1465	efter 1481	
50860269	x158	69	ja	10		1381-1449	1454-69	
50860279	x4	91	ja	0		1376-1466	efter 1482	
50860289	x176	55	ja	0		1310-1364	efter 1380	
50860299	x136	94	ja	21	waldek. sf	1244-1337	1338 forår/sommer	
50860309	x31	59	ja	0		1258-1316	efter 1332	
50860319	x129	59	4-5 cm	0		1391-1449	efter 1465	
50860329	x172	106	ja	14	waldek. vf	1278-1383	1383 vinter	**
50860339	x157	49	ja	0		1371-1419	efter 1435	
50860349	x41	53	ja	2		1319-1371	1384-99	**
50860359	x56	83	ja	24	waldek. vf	1403-1485	1485 vinter	
50860369	x60	51	ja	14	waldek. vf	1290-1340	1340 vinter	**
50860379	x145	89	ja	11	waldek. vf	1348-1436	1437 forår/sommer	
50860389	x196	111	8-10 cm	1		1346-1456	1470-85	
50860399	x212	83	ja	0		1303-1385	efter 1401	
50860409	x58	104	ja	17		1381-1484	1485-97	
50860419	x11	57	ja	6		1273-1329	1338-53	
50860429	x75	105	ja	0		1363-1467	efter 1483	

50860439	x205	83	ja	0		1358-1440	efter 1456	
50860449	x123	55	ja	0		1265-1319	efter 1335	
50860459	x143	101	ja	13		1306-1406	1408-23	
50860469	x24	86	ja	5		1320-1405	1415-30	
50860479	x121	50	ja	5			Ikke dateret	
50860489	x155	86	ja	0			Ikke dateret	
50860499	x12	93	ja	0		1273-1365	efter 1381	**
50860509	x204	78	ja	0		1323-1400	efter 1416	
50860519	x6	76	ja	13	waldek. vf	1263-1338	1338 vinter	**
50860529	x171	68	ja	12	waldek. vf	1273-1340	1340 vinter	
50860539	x103	89	ja	21	waldek. vf	1252-1340	1340 vinter	**
50860549	x99	33	1-2 cm	1		1287-1319	1333-48	
50860559	x137	62	ja	0		1284-1345	efter 1361	**
50860569	x59	90	ja	6			Ikke dateret	
50860579	x167	81	ja	11		1326-1406	1410-25	**
50860589	x163	115	ja	8		1318-1432	1439-54	
50860599	x32	58	ja	12		1276-1333	1336-51	
50860609	x189	89	ja	0		1369-1457	efter 1473	
50860619	x153	52	ja	0		1373-1424	efter 1440	
50860629	x179	43	ja	0		1395-1437	efter 1453	
50860639	x5	40	ja	0		1337-1376	efter 1392	
50860649	x100	62	ja	0		1263-1324	efter 1340	
50860659	x33	33	ja	0		1321-1353	efter 1369	**
50860669	x38	99	ja	2		1273-1371	1384-99	
50860679	x13	65	ja	0			Ikke dateret	
50860689	x115	66	ja	16	waldek. vf	1275-1340	1340 vinter	
50860699	x156	96	ja	14		1388-1483	1484-99	
50860709	x134	85	ja	15	waldek. vf	1256-1340	1340 vinter	
50860719	x45	64	ja	14	waldek. vf	1273-1336	1337-52	**
50860729	x50	88	ja	0		1377-1464	efter 1480	
50860739	x16	37	ja	5			Ikke dateret	
50860749	x43	82	ja	14		1251-1332	1333-48	
50860759	x6	55	ja	0		1262-1316	efter 1332	**

* den sidste ufuldstændige årring er ikke inkluderet. Vinterfældning undtaget.

** 4 årrig cyklus observeret i årringforløbet.

[Tilbage til rapportensiden](#)